

Nr 370.

Av herr **Lindman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 21, med förslag till värnpliktslag.*

I det med prop. nr 21 överlämnade förslaget till ny värnpliktslag har i § 16 mom. 2 inskjutits en ny bestämmelse, varigenom uppskov med inskrivning och i vissa fall befrielse från värnpliktstjänstgöring i fred meddelas »den, vilken har hustru, barn eller fosterbarn, som är för sitt uppehälle väsentligen beroende av hans arbete».

Enligt § 17 kan även redan inskriven värnpliktig av samma orsaker erhålla uppskov med tjänstgöring och eventuellt befrielse.

Ehuru vi anse det ur social synpunkt berättigat att taga all hänsyn till de verkliga behov av lättnader, som föreligga för vissa av de i den ovan nämnda kategorien inbegripna värnpliktiga, synes det å andra sidan kunna befaras, att det föreslagna stadgandet kan föranleda missbruk. Generalskommissionen hösten 1923 har bl. a. i denna fråga gjort följande uttalande, som synes oss böra beaktas:

»Enligt den föreslagna lydelsen av §§ 16 och 17 värnpliktslagen skulle en ny kategori värnpliktiga frikallas från värnpliktens fullgörande i fredstid, nämligen värnpliktig, vilken har hustru eller barn, som är för sitt uppehälle väsentligen beroende av hans arbete. Denna bestämmelse strider mot den hittills tillämpade grundsatsen, att värnpliktig såsom anledning till befrielse från värnpliktstjänstgöring endast må åberopa av honom oberoende omständigheter. Därest den nu föreslagna nya grunden för frikallelse kommer att fastställas, kan också befaras, att densamma blir åberopad i icke önskvärd omfattning, samt att den kommer att leda till tidiga äktenskap och förbindelser utom äktenskapet i en utsträckning, som ur samhällets synpunkt icke kan anses lämplig och som icke bör ställas i samband med den allmänna värnpliktens tillämpning. Det torde icke heller vara möjligt att med någon sannolikhet kunna beräkna det antal värnpliktiga, som komma att erhålla uppskov och i vissa fall även befrielse på grund av det föreslagna stadgandet i § 16 mom. 2 a. Vid minskade årskullar föreligger därför fara, att det beräknade antalet värnpliktiga i linjetjänst icke kan uttagas vid inskrivningen. Då emellertid en ändring i sak skulle medföra icke obetydliga kostnader i form av familjeunderstöd, anser sig generalskommissionen icke böra helt motsätta sig en bestämmelse i föreslagen riktning, men den bör erhålla en sådan form, att den nödvändiga linjekontingenten icke äventyras.

I överensstämmelse härmed bör även § 17 mom. 3 undergå vissa jämkningar.»

Det synes oss av flera skäl icke lämpligt att i lagen införa ett kategoriskt stadgande, som till sina följder är så svarberäkneligt som det här ifrågavarande. För att emellertid i den utsträckning, som kan befinnas lämplig och möjlig, tillgodose berättigade önskemål i frågan, synes lagen böra lämna en viss frihet att i administrativ väg meddela de lättnader, som kunna finnas befogade.

I samband härmed synes även den rest av kategoriklyvning, som genom den föreslagna bestämmelsen i § 24 ännu kvarstår, böra helt borttagas.

I motioner denna dag angående lantförsvarets organisation har föreslagits bibehållande av en självständig kavalleribrigad samt en viss ökning av artilleriets fredsorganisation. För detta ändamål erfordras även någon ökning av antalet till linjetjänst vid hären uttagna värnpliktiga — sammanlagt 620 man —, vilket i varje fall betingar en ändring i § 24 av förslaget till värnpliktslag i denna riktning. Behovet av manskap för handräckningstjänst förutsätta vi kunna med säkerhet fyllas dels genom vapenföras överföring till icke vapenföra i vanlig ordning under utbildningstiden, dels genom avskiljande av »de mindre lämpliga» från utbildningen på sätt de socialdemokratiska reservanterna inom försvarsrevisionen förorda (sid. 416).

På grund härav ha vi härmed äran hemställa, att riksdagen ville besluta

att med avslag å i prop. nr 21 föreslagen lydelse av värnpliktslagen § 16 mom. 2 a) i nämnda paragraf införa stadgande *dels* att »uppskov med inskrivning må i den utsträckning och efter de grunder, som Konungen bestämmer, tillsvidare kunna beviljas den, vilken har hustru, barn eller fosterbarn, som är för sitt uppehälle väsentligen beroende av hans arbete», *dels* att Konungen må avgöra, i vad mån det i § 16 mom. 3 angivna stadgandet vid sådant fall skall äga tillämpning, *dels* att sådant uppskov icke må beviljas i större utsträckning än att till linjetjänst inskrivas minst i § 24 bestämt antal värnpliktiga,

att § 17 underkastas därav betingade jämkningar och

att § 24, mom. 1 d), må erhålla följande lydelse:

»Samtliga övriga för utbildning med vapen enligt de närmare föreskrifter, Konungen meddelar, dugliga värnpliktiga, och må detta antal genom tillämpning av i § 16 mom. 2 a) lämnat medgivande icke minskas under 29,808 årligen inskrivna värnpliktiga ökat med det antal, som under föregående år av i § 16 mom. 2 a) nämnd anledning erhållit uppskov med den i § 27 mom. 1 föreskrivna första tjänst-

göring eller tjänstgöring i en följd; de sålunda uttagna värnpliktiga fördelas med 3,140 till marinen, 428 till flygvapnet och övriga till lären.»

Stockholm den 25 februari 1924.

Arvid Lindman.

<i>L. L. Lorichs.</i>	<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>G. A. Björkman.</i>
<i>Axel Furén.</i>	<i>Edvin Leffler.</i>	<i>Erik Uddenberg.</i>
<i>Erik Laurén.</i>	<i>Dan. Poppius.</i>	<i>Erik Nylander.</i>
<i>Cornelius Olsson.</i>	<i>H. Kinmanson.</i>	<i>Oscar Lundquist.</i>
<i>Carl Arv. Anderson.</i>	<i>Harry Weibull.</i>	<i>Karl Starbäck.</i>
<i>Richard Hermelin.</i>	<i>Nils Winkler.</i>	<i>David Norman.</i>
<i>Edvard Lithander.</i>	<i>Nils Holmström.</i>	<i>Th. af Ekenstam.</i>
